

Naturpark in der Weinidylle

Munkalapok a természetvédelmi területtel kapcsolatban

A munkalapokból megismerhetők Nyugat-Pannónia régió természetvédelmi területének érdekességei és sajátosságai. A munkalapokat feldolgozva játékos és interaktív módon, rejtvényekkel és keresgéléssel ismerhetők meg a terület jellegzetes állatai, növényei, természeti jelenségei és kultúrtörténeti sajátosságai. A lapok a természetvédelmi terület bejárása előtti és utáni felhasználásra, elsősorban a 11-14 éves korosztály számára készültek.

A munkalapok a következő dupla oldalakból állnak:

**Összefoglaló lap
a régió térképével és földrajzi
kvízzel Nyugat-Pannóniáról**

A térképes földrajzi kvíz egyedül vagy csoportokban is megoldható, elsősorban a természetvédelmi terület megtekintése előtt, felkészüléshez használható.

Feladatlap

A feladatlap feldolgozásával és az azon szereplő kísérletek elvégzésével fel lehet készülni a természetvédelmi terület megtekintésére, a látogatás során pedig rárajzolhatók és naplózhatók a megfigyelések.

Tájékoztató lap kvízsablonnal

A tájékoztató lap a természetvédelmi terület megtekintésére való felkészüléshez és a kísérletek elvégzéséhez nyújt segítséget. A hátoldalán lévő, a természetvédelmi területhez kapcsolódó kvíz (kvízsablon) segítségével jobban rögzül a lapok tartalma és a megfigyelések tárgya.

Nyugat-Pannónia természetvédelmi területei

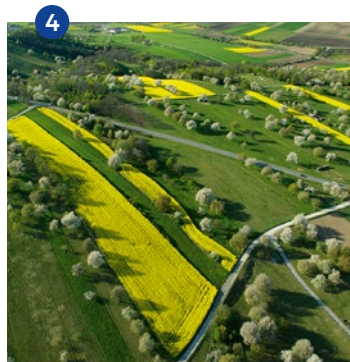
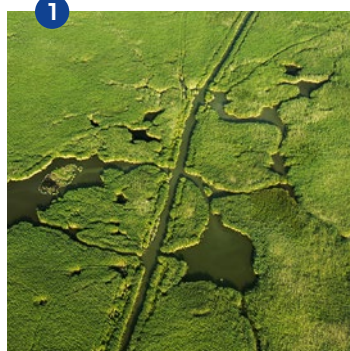
Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megye (Magyarország), Burgenland (Ausztria)

Jelöld meg
a térképen,
hogyan
hol
vagy!

Nyugat-pannon földrajzi kvíz

Név:

A: Milyen színek jelölik a legmagasabb dombokat és hegyeket a térképen?

☐ Narancssárgás-barnás ☐ Fehér ☐ Zöld

B: Melyik város fekszik magasabban (a tengerszint felett)?

☐ Oberwart (Felsőőr) ☐ Győr

C: Melyik tó található délebbre?

☐ Neusiedler See (magyarul: Fertő-tó) ☐ Balaton (németül: Plattensee)

D: Melyik nemzeti parkon kelünk át, ha a Bakony-hegység felől a Balaton irányába haladunk?

E: A folyók mindig a gravitáció irányába, lefelé folynak. Milyen irányba folyik keresztül a Rába (németül Raab) a Raab Natúrparkon?

☐ Keleti ☐ Nyugati ☐ Déli

F: Az államhatárokat vékony, lila szaggatott vonal jelöli. Melyik országban található Szombathely városa?

☐ Ausztria ☐ Magyarország

G: Hogy hívják azt a magyar nemzeti parkot, amely a Fertő-tó déli oldalát öleli körül?

☐ Fertő-Hanság ☐ Őrség

H: Az egyik natúrpark területe 3 államra is kiterjed. Hogy hívják a magyar részét ennek a három országot is érintő natúrparknak?

I: A térképen egy vonalas lépték található. Légvonalban kb. hány kilométerre található a Weinidylle Natúrpark a Pannónhalmi Tájv. Körzettől?

☐ mintegy 50 km-re ☐ mintegy 100 km-re
☐ mintegy 150 km-re

J: Melyik fénykép készült a legkeletebbre?

☐ 1. fénykép ☐ 7. fénykép ☐ 8. fénykép ☐ 9. fénykép

Naturpark in der Weinidylle

Ahogy az már a neve is elárulja, a bornak nagy szerepe van a naturpark életében. Ezen a vidéken kisméretű szőlőültetvények és a romantikus pincesorok találhatók. A régió legismertebb szőlőfajtái az olaszrizling, a kékfrankos és az uhudler. E dombos vidéket évszázadokig használták és művelték, ennek köszönhetően a Naturpark in der Weinidylle kis mezők és földek, szőlőültetvények, gyümölcsösök, láperdők, nedves rétek, mocsarak és régi tölgyfaligetek mozaikja. Az éppen ezt a változatosságot igénylő sokféle állat és növény talált itt élőhelyet magának.

Írd be a kis négyzetekbe, hogy mit láttál!

Mi figyelhető meg a naturparkban?

Présházak

Buglyos szegfű – nedves réteken terem

Az uhudler szőlőnek vadszamóca illata van

Krajnai kőszáli juh

Kedvenc megfigyelésem

Rajzold le ide a kedvenc megfigyelésedet!

Mit nem tapasztaltál a látogatás során?

Melyik szó nem illik a felhőbe?

Lombhullató erdő
Szalmatető Nedves rét
Gyümölcsösök
Szőlőtő Hegyi patak

Fehér gólya

Érdemes közelebbről is megismerni a fehér gólyát, ugyanis akár 35 évig is él. A telet ugyan Spanyolországban, Portugáliában vagy Afrikában tölti, tavasszal azonban mindig visszatér a fészkébe. Táplálékát a mezőkön vagy sekély vizekben keresgéli, a zsákmány kiválasztásánál pedig nem válogatós. A csigáktól és szöcskéktől a békákon és kígyókon át az egerekig mindent megeszik, amit el tud kapni. Különösen a szaporodási időszakban van szüksége sok táplálékra: egy gólyacsalád naponta mintegy 4,5 kg táplálékot fogyaszt el, ami 150 egérnek megfelelő mennyiség.

J	F	M	A	M	J	J	A	SZ	O	N	D

Jelöld be, hogy melyik hónapokban figyelted meg a fehér gólyát!

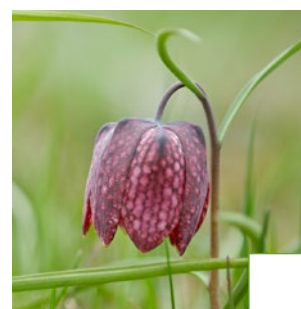

Mocsári kockásliliom

A szép, mintás mocsári kockásliliom Ausztriában csak Burgenland déli részén, illetve Stájerország keleti részén található meg. A mocsári kockásliliom Ausztriában a legnagyobb számban a Naturpark in der Weinidylle területén fordul elő. Húsvét előtt virágzik a Karácsfa (Hagensdorf) és Lovászdorf (Lusing) közötti láperdőkben és mezőkön. Ahol kockásliliom él, ott víz is van! A túléléshez ugyanis nedves helyre van szüksége, ezért kiválóan jelzi a vizes területeket. A magja is kiválóan szóródik szét a vízben. A magokból lévő üreges részeknek köszönhetően ugyanis úsznak a vízen, így árvíz esetén új helyre kerülnek, ahol a magokból új mocsári kockásliliomok nőnek.

J	F	M	A	M	J	J	A	SZ	O	N	D

Jelöld be, hogy melyik hónapokban figyelted meg a mocsári kockásliliomot!

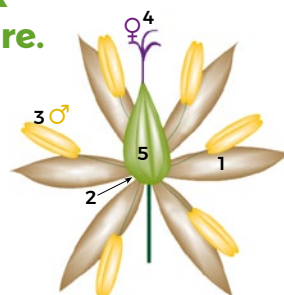

A mocsári kockásliliom mérgező és a kihalás veszélye fenyegeti. Virágja csak kb. 5 napig virágzik.

Trükkös beporzás

Erre azért van szükségük a növényeknek, hogy magokat hozhassanak létre.

A mocsári kockásliliom és sok más virágos növény a beporzóktól, pl. a méhektől és a dongóktól függ. Ők gondoskodnak ugyanis arról, hogy a virágpor átkerüljön az egyik virágról a másikra. Csak a virág beporzása után lesz termés és mag, amelyekből új növény nőhet.

- 1 Virágszírmok
2 Vacok nektárral
3 Porzósál portokkal

- 4 Termő bibével a csúcsán
5 Magház: ebből jön létre a termés a magokkal

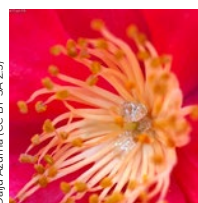

© Nakeim (CC BY-SA 3.0)

A porzás menete

A táplálékot kereső méh előszeretettel iszik a virág vacán található nektárból. Amíg bejut a virágzatba, hozzáér a portokkal ellátott porzósálakhoz. A rendkívül apró pollenszemcsék megtapadnak a méh testén lévő szőrözetten. Amikor ugyanolyan típusú virágra száll, egy kevés pollenszemcsét otthagy annak bibéjén. Ezáltal a virágzat megtermékenyül, majd a magházból lassan kifejlődik a termés és az érett magvak. A magokból némi szerencsével a következő évben új növények hajtanak ki.

Nektár

Dalju Azuma (CC BY-SA 2.0)

Sokféle virágos növény termel nektárt. Ennek az az oka, hogy odavonzza a beporzást elvégző látogatókat. A nektár egy cukortartalmú folyadék, íze növényenként eltérő. A nektáriumban képződik, ami gyakran a vacokban helyezkedik el.

Pollenszemcsék

Megfestett pollenszemcsék mikroszkóp alatt

A pollen másik elnevezése a virágpor, mivel szemcsemérete csupán 0,01 – 0,1 mm. A virágpor sok fehérjét tartalmaz, ezért rendkívül tápláló a rovarok számára. A virágpor arányaiban sokkal több fehérjét tartalmaz, mint a steak! A pollenszemcsék tartalmazzák a hímivarsejteket, ezért rendkívül fontos szerepet játszanak a szaporodásban. A pollenre allergiások számára azonban kellemetlenek, különösen azoknak a növényeknek a levegőben szállingózó pollenszemcséi, amelyeket nem rovar, hanem a szél poroz be.

KÍSÉRLET: a virág szerkezete

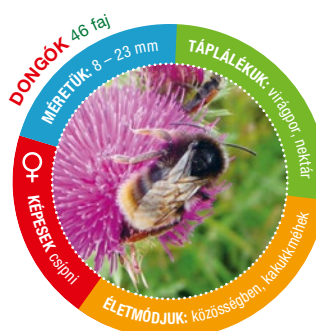
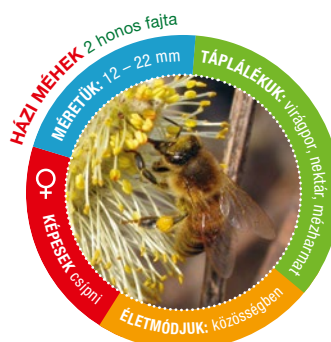
Tépj le egy nem védett virágot, és próbáld meg kitalálni, hogy a virágzat mely része mire való. Figyeld meg, hogy milyen rovarok szállnak erre a növényre, és pontosan mit csinálnak rajta.

KÍSÉRLET: mágneses szőlők

Tűz egy fanyárs egyik végére egy szőlőt, majd akaszd fel a nyársat a közepére kötött fonallal. Nagyon lassan és óvatosan közelíts egy erős mágnessel a szőlőhöz, anélkül, hogy közben megérintenéd azt. A mágnes taszítja a szőlőt, így messzebb húzódik a mágnesről.

430 ha szőlőültetvény - a Weinidylle a legkisebb borvidék Ausztriában

Ki végzi a beporzást?

KÍSÉRLET:

kóstold meg a nektárt

Ha alulról (a fehér vége felől) kiszívod egy réti here bíborszínű virágját, megkóstolhatod a nektárt, amit egyébként a dongók szoktak kiszívni. A házi méheknek túl rövid a szipókájuk ahhoz, hogy megszerezzék a réti here nektárját.

A méhek és a dongók mellett a pillangók, zengőlégyfélék, bogarak és hangyák is beporozhatják a virágos növényeket, ők az általuk kedvelt illatú, ízű és színű virágokat látogatják meg.

Interreg
Austria-Hungary
European Union – European Regional Development Fund
PaNaNet+

Naturpark in der Weinidylle

Útmutatók és háttérinformációk

Útvonaljavaslat a természetvédelmi terület felfedezéséhez

- A Körút a Pinka-patak áttöréséhez (11,2 km):** az útvonal az Eisenberg borozónál kezdődik, és pincesorokon, valamint erdőn keresztül vezet Magyarországra, a Pinka-patak áttöréséhez, majd vissza, a szőlőskerteken keresztül.
- B Mocsári kockásliliom-felfedezőút (9,4 km):** a Karácsfa (Hagensdorf) központjából induló útvonal két mocsári kockásliliom-mezőn mellett vezet.
- C Csaterberg-körút (4,7 km):** Indulás a Steinmuseumtól, a hegynék kissé felfelé, a pincesoron, jobbra, a Hochcsater irányába, az erdő szélén, majd a kápolna mellett elhaladva vissza a Steinmuseumhoz.

A natúrpark irodájában kaphatók túratérképek:

Weinmuseum 1, 7540 Moschendorf. Telefonon: 0043 3324/6318 vagy e-mailben: info@naturpark.at.

További tájékoztató anyagok

Naturerlebnis Burgenland brosúra és Pannonian Nature Network A4-es brosúra

Brosúrák e-mailben igényelhetők a Regionalmanagement Burgenlandtól (www.rmb.at): naturpark@rmb-sued.at vagy telefonon: +43 3353 20660-2472

A PaNaNet+ projekthez kapcsolódó anyagok

A www.interreg-athu.eu/pananetplus weboldalon a projekttel kapcsolatos hírek és az összes védett területre vonatkozó feladatlapok találhatók.

A megfigyelési időskála kitöltése

A megfigyelési időtartamok feljegyzésével képet kaphatunk az év folyamán tapasztalható jelenségekről.

J	F	M	A	M	J	J	A	SZ	O	N	D

Kísérlet: mágneses szőlők

Kellékek: 2 szőlő, 1 vékony fanyárs, 1 méter vékony fonal, egy felfüggesztési pont, 1 erős mágnes

Magyarázat: Azt mindenki tudja, hogy a vas, a nikkel és a kobalt mágneses – mágnesességük típusa ferromagnetikus. De számos más anyag is – köztük a víz – gyengén mágneses. A mágnesesség e típusa a diamágnesesség, és ezért figyelhető meg a szőlőnél, valamint az egyéb, víztartalmú gyümölcsök és zöldségek esetében. Ahogyan a kísérletben látható, a diamágneses anyagot, például a szőlőt, a fémmágnes taszítja. Majdnem az összes természetes anyag diamágneses, azonban legtöbbször annyira gyenge ez a hatás, hogy nem lehet megfigyelni a hétköznapi életben. Ha azonban laborban egy megfelelő erősségű mágneset készítenek, ezzel a mágnessel a taszító hatásnak köszönhetően akár lebegtethető is a víz és az élőlények.

Nyugat-pannon földrajzi kvíz

A nyugat-pannon földrajzi kvíz célja, hogy tájékoztatást nyújtson a gyerekeknek és a fiataloknak a régióval kapcsolatban, valamint hogy segítséget biztosítson a térképhasználatához és -olvasáshoz. A kvíz egyedül vagy csoportokban is megoldható. Odafigyelést igényel, és korosztálytól függően többé-kevésbé önállóan is feldolgozható.

A földrajzi kvíz megoldásai:

A: Narancssárgás-barnás; **B:** Oberwart (Felsőőr); **C:** Balaton; **D:** Balaton-felvidéki Nemzeti Park; **E:** Keletre; **F:** Magyarország; **G:** Fertő-Hanság; **H:** Őrségi Nemzeti Park; **I:** mintegy 100 km-re; **J:** a 8. sz. fénykép

A természetvédelmi területtel kapcsolatos kvíz

A hátoldalon lévő kvíz a munkalapok segítségével oldható meg. A kvíz a természetvédelmi terület felkeresése előtt és után is kitölthető. A válaszokat tartalmazó oszlop letakarása esetén a kvízt tartalmazó oldal lefénymásolható. A kérdések egyedül vagy csoportokban is megválaszolhatók.

Naturpark in der Weinidylle

Kvíz!

	KÉRDÉS	A TE VÁLASZOD	VÁLASZ
1	Hányféle dongófaj él Ausztriában?		46
2	A (házi méheken, dongókon és a vadméheken kívül) az állatok mely csoportjai tartoznak még a beporzók közé? Nevez meg legalább 2 csoportot		Pillangók, zengőlégyfélék, bogarak és hangyák
3	Melyik szegfű nő előszeretettel a nedves réteken?		Buglyos szegfű
4	Körülbelül hány évig élhet a fehér gólya?		Akár 35 évig
5	Mely összetevője teszi rendkívül táplálóvá a pollenszemcséket?		Fehérje. Tömegének arányában több fehérjét tartalmaz, mint a steak.
6	Melyik gyümölcs illatára emlékeztet az uhudlerszőlő?		(Erdei) szamóca
7	A növény mely részére kell kerülniük a pollenszemcséknek ahhoz, hogy a virágzat beporzódjon, és magvakkal teli termés alakulhasson ki?		A termő bibéjére
8	Nevez meg két okot, hogy miért nem szabad leszedni a mocsári kockásliliomot!		Mivel mérgező és a kihalás veszélye fenyegeti.
9	Tulajdonképpen miért termelnek a virágos növények nektárt?		Azért, hogy odacsábítsák a beporzást végző rovarokat.

Ez még nem minden!

Kenuval felfedezhető a folyópart szépsége, valamint a Pinka-patak és a Csaterberg lápvidékén megtekinthetők a régió gyönyörű ásványai és kővei. A beledi határelményparkban (Grenzerfahrungsweg Bildein) egy labirintusban, egy határátkelő hídon, egy lövészárokban, valamint sok egyéb lenyűgöző állomáson testközelből is megismerhetők, milyen az élet a határ mentén.

Részletek itt: www.weinidylle.at/die-region/naturparke/weinidylle

NATURPARK in der
Weinidylle
SÜDBURGENLAND